

Výroční správa
Pol'nohospodárske družstvo Važec

ZA ROK 2020

SME CERTIFIKOVANOU EKO FARMOU

NA SEVERE SLOVENSKA

Ekologické hospodárstvo či hospodárenie priateľské k prírode je nám blízke a aj z týchto dôvodov sme od roku 2005 **certifikovanou EKO farmou**.

Poloha medzi Tatranským národným parkom a Národným parkom Nízke Tatry našu farmu priam predurčuje na ekologické hospodárenie v súlade s prírodou. To, že sa nachádzame aj v chránených územiach, pre našich farmárov znamená hospodárenie v duchu environmentálnej udržateľnosti.

Na poľnohospodárskom družstve Važec vychádzame z rysov krajiny. Jedným z dôležitých faktorov pri ekologickom hospodárení je klíma a nadmorská výška. Priemerná nadmorská výška pôdy nášho družstva je cez 900 m.n.m. čo nás radí medzi najvyššie položené ekofarmy na Slovensku.

V duchu ekologického hospodárstva sa staráme o viac ako 1000 ks hovädzieho dobytku a viac ako 1000 oviec. Na vyše 1 879 hektároch poľnohospodárskej pôdy, ktorú obrábame ekologickým spôsobom, dopestujeme každoročne dostatok krmiva pre naše zvieratá. Pasienkové plochy, sústredené čo najbližšie k družstvu, sú určené najmä pre dojnice. Horské pasienky využívame na pasenie mladého dobytku a na lúkach dorábame objemové krmivo na zimu.

BIO kvality sa držíme aj pri **vlastnej výrobe syrov, bryndze, mäsa, zemiakov** či ďalších **výrobkov z kravského a ovčieho mlieka**.

SKVELÁ CHUŤ

OBSAH:

1. O spoločnosti	7
1.1. Spoločníci spoločnosti.....	7
1.2. Orgány spoločnosti	7
1.3. Hlavný predmet činnosti spoločnosti	8
1.4. Neobmedzené ručenie	8
1.5. Organizačná zložka v zahraničí	8
1.6. Náklady na činnosť v oblasti výskumu a vývoja	8
1.7. Vývoj a stav, v ktorom sa spoločnosť nachádza	9
1.8. Finančné ukazovatele	10
1.9. Stav finančnej situácie	19
1.10. Udalosti, ktoré nastali po skončení účtovného obdobia	19
1.11. Konsolidovaná účtovná závierka.....	19
2. Predpokladaný budúci vývoj	19
3. Vplyv činnosti družstva na životné prostredie.....	20
4. Vplyv činnosti družstva na zamestnanosť	22
5. Záver.....	22

Prílohy:

Príloha č. 1 - Správa nezávislého audítora

Príloha č. 2 - Účtovná závierka podnikateľov v podvojnóm účtovníctve

Príloha č. 3 - Poznámky k účtovnej závierke

1. O spoločnosti

1.1. Spoločníci spoločnosti

Družstvo je dobrovoľným združením a založili ho členovia, ktorí vložili do spoločnosti svoje stroje, sadivá, osivá, pôdu, zvieratá, pracovnú silu, neskôr členský vklad v slovenských korunách. V roku 1993 na základe nových zákonov, Družstvo Važec prešlo transformáciou a vydalo oprávneným osobám podielové listy, ktorými sa zadefinovali majetkové práva. Družstevný podielnícky list je cenným papierom, s ktorým sú spojené práva jeho majiteľa v postavení oprávnenej osoby, s rovnakými právami ako pre členov.

Poľnohospodárske družstvo Važec, Urbárska 72, 03261 Važec, IČO: 00195782 (ďalej len „družstvo“) vzniklo podľa vzorových stanov vyhlásených v Ú. v. zo dňa 25.3.1953, čiastka 43 a uznesením ustanovujúcej členskej schôdze konanej dňa 23.1.1960 a do Obchodného registra bola zapísaná 23.1.1960 (Obchodný register Okresného súdu Žilina, oddiel Dr., vložka č.182/L).

1.2. Orgány spoločnosti

Najvyšším orgánom spoločnosti je **členská schôdza**, tvoria ho riadni individuálni členovia a delegovaní zástupcovia družstva.

Do jeho pôsobnosti patrí meniť stanovy, voliť a odvolávať členov predstavenstva, členov kontrolnej komisie, členov družstevnej rady, schvaľovanie riadnej, mimoriadnej alebo konsolidovanej účtovnej závierky a rozhodnutie o rozdelení zisku alebo úhrade strát, rozhodnutie o zvýšení alebo znížení zapisovaného základného imania a o výške členských vkladov, rozhodnutie o základných otázkach koncepcie a rozvoja družstva, rozhodnutie o splynutí, zlúčení, rozdelení, zrušení Družstva alebo zmene právnej formy, rozhodnutie o likvidácii Družstva. V súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi a stanovami družstva PD Važec.

Členská schôdza sa zvoláva najmenej raz za rok.

Družstvo vykonáva svoju činnosť samostatne a na vlastný účet, pritom na seba berie primerané hospodárske riziko.

Za Družstvo navonok konajú členovia predstavenstva družstva:

- ***Predstavenstvo:***

Ing. Maroš Kminiak – predseda predstavenstva

Ing. Milan Špak – podpredseda predstavenstva

Ing. Matúš Hoško – člen predstavenstva

Kontrolná komisia je oprávnená kontrolovať všetku činnosť družstva; prerokúva sťažnosti jeho členov, a pokiaľ tak určujú stanovy, tiež pracovníkov, upozorňuje na nedostatky a vyžaduje nápravy. Zodpovedá iba členskej schôdzi a je nezávislá od ostatných orgánov družstva.

- **Kontrolná komisia:**

Ján Motko

Rastislav Ilavský

Michal Michalko – predseda kontrolnej komisie

1.3. Hlavným predmetom, ktorým sa družstvo od svojho založenia, až po súčasnosť zaoberá je

- **Polnohospodárska výroba,**

Ostatné činnosti družstva sú:

- výroba mliečnych výrobkov
- mäsiarstvo
- ubytovacie služby v rozsahu voľných živností
- obchod s tovarom všetkého druhu v rozsahu voľných živností
- pohostinská činnosť
- neverejná cestná nákladná doprava
- ťažba piesku
- murárske práce
- stolárstvo

Polnohospodárske družstvo Važec je od roku 2005 certifikovanou Eko farmou s dlhoročnou históriou sústredenou na chov kráv a oviec. V súlade s ekológiou vyrába vlastné tradičné slovenské Bio výrobky z kravského a ovčieho mlieka s fantastickou chuťou a kvalitou, bio mäso a bio mäsové výrobky od ekologicky chovaných zvierat.

1.4. Neobmedzené ručenie

Družstvo PD Važec je právnickou osobou, nezodpovedá za záväzky iných právnických subjektov a nie je neobmedzene ručiacim spoločníkom v iných účtovných jednotkách.

1.5. Organizačná zložka v zahraničí

Družstvo Važec nemá kapitálovú účasť v zahraničí, nekontroluje podnik v zahraničí a nemá vytvorenú organizačnú zložku v zahraničí.

1.6. Náklady na činnosť v oblasti výskumu a vývoja

Naša spoločnosť nie je zapojená do realizácie projektu výskumu a vývoja. V roku 2020 nevynaložila a neuplatnila náklady spojené s týmto predmetom plnenia

1.7. Vývoj a stav, v ktorom sa spoločnosť Poľnohospodárske družstvo nachádza

Najvýznamnejšie problémy družstva ako aj malých a stredných podnikov na Slovensku sú:

- nedostatočný dopyt a hľadanie zákazníkov - je podľa prieskumov takmer dva krát viac problémov ako v krajinách EÚ
- prístup k získaniu finančných zdrojov sa na Slovensku zhoršil výraznejšie v minulom roku
- dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily
- regulačný rámec ovplyvňujúci podmienky na podnikanie.
- vysoké výrobné náklady a náklady na pracovnú silu
- silné konkurenčné prostredie

vnútorná úroveň družstva	
silné stránky	slabé stránky
veľký rozsah hodnotného environmentálneho majetku veľký podnikateľský subjekt, konkurencieschopný farmárskemu systému silný komerčný výrobca reálny proces štrukturálnej zmeny mladá veková štruktúra a kvalifikovaný stav pracovnej sily moderná technika program rozvoj vidieka rozsiahle lúky kvalitná voda	zastaralé a opotrebované budovy nedostatok investícií do možností zvyšovania pridanej hodnoty v oblasti spracovania potravín rozptýlené vlastníctvo pôdy nesolventnosť farmárskych subjektov nedostatočne rozvinutá finančná štruktúra, ktorá nie je prispôsobená špecifickým podmienkam a potravinárstvu nízka produktivita práce
vonkajšia úroveň družstva	
príležitosti	ohrozenia
dodržiavanie požiadaviek EU vo výrobných procesoch na poli európskej kvality a hygienických smerníc pre vstup na trh EU zainteresovanie mladých ľudí do aktívnych činností budovanie zariadení v prírodnom prostredí budovanie agroturistiky a voľnočasových aktivít poľnohospodárstvo priateľské k životnému prostrediu zavádzanie marketingových aktivít	sociálne odlúčenie vidieka neschopnosť vytvoriť všeobecný ekonomický a sociálny rozvoj regiónu nízka mobilita pracovnej sily nedoriešené financovanie poľnohospodárstva

1.8. Finančné ukazovatele PD Važec

Zdrojom finančných ukazovateľov PD Važec je účtovná závierka, príloha č. 2. tejto výročnej správy. PD Važec má povinnosť overenia účtovnej závierky nezávislým audítorom, pre rok 2020 bola členskou schôdzou na overenie účtovnej závierky schválená spoločnosť AZ AUDITING, s r.o., Bratislava, IČO: 50624504

• **Neobežný majetok PD Važec**

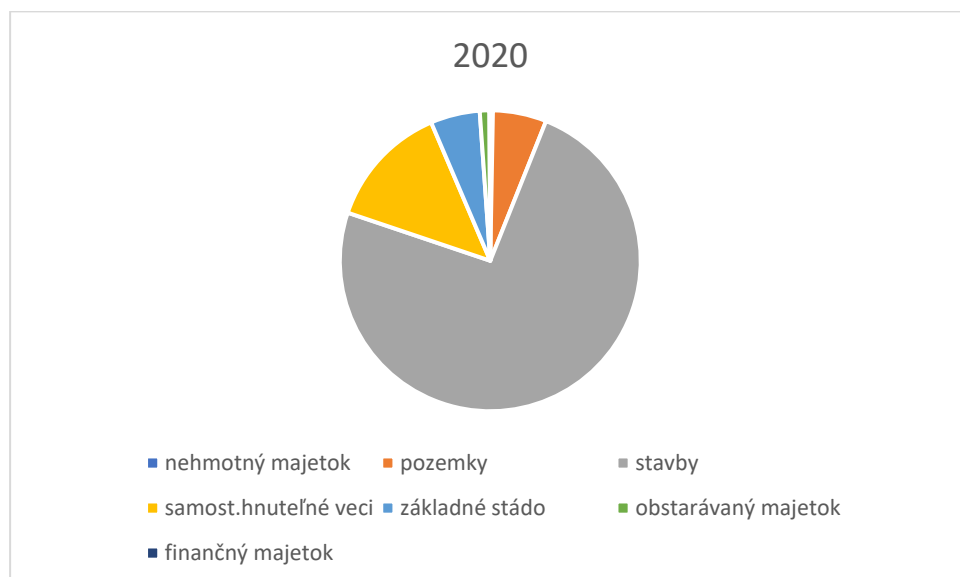
V roku 2020 spoločnosť PD Važec investovala do dlhodobého majetku spoločnosti nasledovne:

- Do stavieb 44 285 Eur
- Do strojov a zariadenia 46 749 Eur
- Do dopravných prostriedkov John Deere 71 485 Eur
- Nákup zvierat 11 200 Eur
- Preradenie zvierat do základného stáda 180 664 Eur

K 31.12.2020 PD Važec malo takúto štruktúru neobežného majetku:

Štruktúra neobežného majetku k 31.12.2020

	2020
nehmotný majetok	16 898
pozemky	345 081
stavby	4 435 669
samost.hnuteľné veci	801 581
základné stádo	317 474
obstarávaný majetok	61 937
finančný majetok	5 209
ostatný majetok	294
spolu	5 984 143

- **Obežný majetok PD Važec**

Zásoby

Stav zásob spoločnosti medziročne narástol. K 31.12.2020 oproti minulému roku, spoločnosť PD Važec navýšila stav zásob o 99 325 Eur a to navýšením vlastných krmív a počtom zvierat.

Stav zásob 2018 – 2020

Stav zásob 2018 - 2020

	2018	2019	2020
spolu	1 597 426	1 563 358	1 662 683
materiál	196 011	175 518	102 305
nedokončená výroba RV	199 284	225 645	283 973
výrobky	655 619	635 001	695 893
zvieratá	544 042	524 339	573 810
Tovar	2 470	2 855	6 702
Poskytnuté preddavky na nákup zásob	0	0	0

Pohľadávky

Stav krátkodobých pohľadávok z obchodného styku k 31.12.2020 oproti minulému roku, klesol o 141 322 Eur.

Daňové pohľadávky a dotácie k 31.12.2020 oproti minulému roku, klesli o 135 840 Eur.

Krátkodobé pohľadávky 2018 - 2020

	2018	2019	2020
kr.pohľadávky z obch.styku	260 816	153 274	151 174
daňové pohľadávky a dotácie	768 643	404 982	269 142
iné pohľadávky	439	6 355	2 973
spolu	1 029 898	564 611	423 289

PD Važec k 31.12.2020 vykazuje opravné položky vytvorené k nedobytným pohľadávkam v hodnote 21.814,- eur.

• **Zdroje financovania spoločnosti v roku 2020**

V roku 2020 spoločnosť PD Važec uzatvorila nové zmluvy o úvere, z ktorých získala peňažné prostriedky v sume 709 719 Eur. Obstaranie traktora John Deere bol formou leasingu vo výške 71 336 eur od VÚB leasing.

Ďalšie finančné prostriedky získala spoločnosť z vyplatených investičných dotácií na poľnohospodárstvo v sume 989 552 Eur, podľa tabuľky nižšie.

Finančné prostriedky na plynulý chod prevádzky poskytla spoločnosť A.B.F. Invest v sume 530 000 Eur.

Družstvo čerpalo prostriedky z pomoci „Pomáhame ľuďom“ vo výške 29 198,- eur.

Dotácie

PD Važec každoročne žiada o priame podpory, ktoré sa vyplácajú zo štátneho rozpočtu SR a refundujú z rozpočtu EU, na chov jariet, bahníc a kôz, na výkrm vybraných kategórií hovädzieho dobytku, na kravy chované v systéme s trhovou produkciou mlieka, na horské oblasti s prírodnými obmedzeniami.

V nasledujúcej tabuľke uvádzame vývoj vyplácania priamej podpory pre PD Važec za roky 2018 - 2020

Priame podpory pre poľnohospodárstvo 2018 - 2020

	2018	2019	2020
SPOLU	1 032 949	1 076 693	910 805
na plochu	269 871	257 875	210 679
poľn.postupy na klímu a živ.prost.	142 812	141 483	115 372
chov bahníc, jariet a kôz	16 772	19 970	15 755
výkrm vybr.kateg.hovädzí dobytok	26 002	36 799	30 437
kravy na mlieko	102 582	106 189	87 126
vybr. Oblasti s iné obmedzenia	176 182	172 852	165 786
ekologické poľnohosp	153 100	153 100	147 763
agroenviromentálno-klimatické opatr	67 945	109 156	64 878
finančná disciplína	7 692	7 933	8 116
dobré životné podmienky zvierat	16 650	45 630	38 351
chov ohrozených druhov zvierat	43 160	16 524	18 360
VDJ dobytie jednotky	10 182	9 182	8 554

Závazky

Závazky predstavujú cudzie zdroje krytia, ktoré spoločnosť musí v budúcich rokoch splatiť. Celkovo spoločnosť PD Važec k 31.12.2020 oproti minulému roku znížila stav dlhodobých záväzkov o 219 989 Eur a krátkodobé záväzky zvýšila stav o 430 399 Eur.

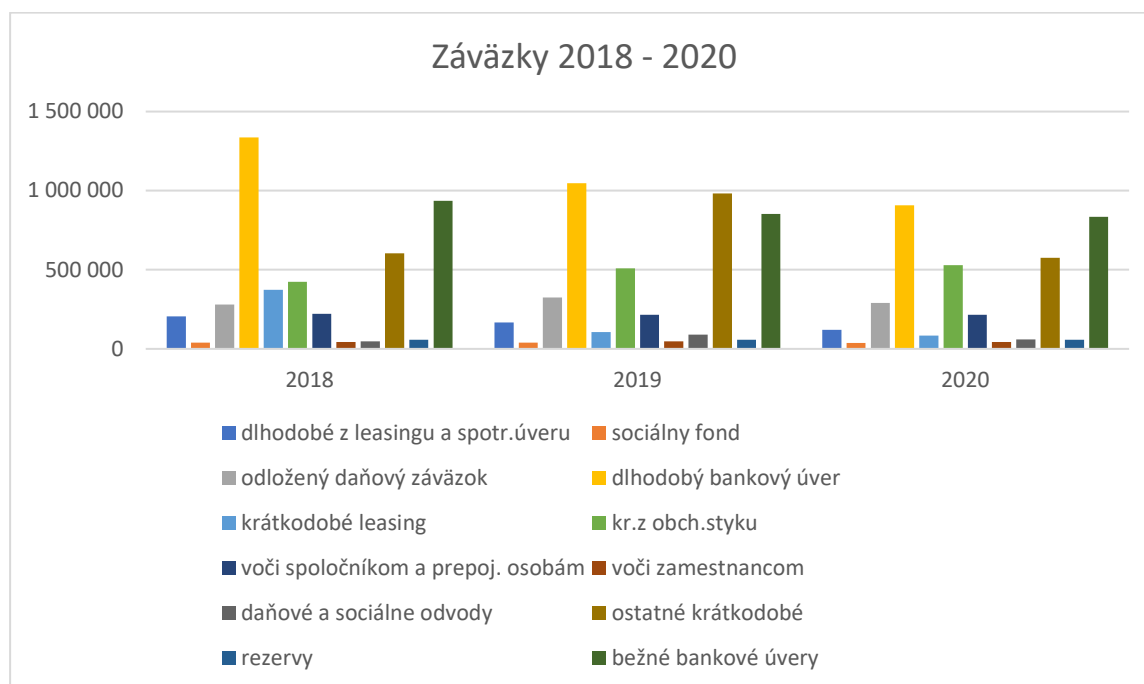
Stav záväzkov z dlhodobého bankového úveru znížila o 140 330 Eur, z krátkodobého leasingu znížila stav o 21 588 eur, bežné bankové úvery znížila o 16 660 Eur.

Znížila stav záväzkov z dlhodobého leasingu a spotrebných úverov o 46 806 Eur, krátkodobé záväzky z obchodného styku znížila o 161 549 Eur.

Závazky 2018 – 2020

	2018	2019	2020
Dlhodobé záväzky	1 860 168	1 576 891	1 356 902
dlhodobé z leasingu a spotr.úveru	204 491	167 248	120 442
sociálny fond	39 303	38 653	38 253
odložený daňový záväzok	279 549	323 784	291 331
dlhodobý bankový úver	1 336 825	1 047 206	906 876
 Krátkodobé záväzky	 2 707 434	 2 862 307	 3 292 706
krátkodobé leasing	373 678	105 444	83 856
kr.z obch.styku	424 267	508 319	528 588
voči spoločníkom a prepoj. osobám	220 741	216 401	215 206
voči zamestnancom	44 485	48 440	43 428
daňové a sociálne odvody	47 377	90 945	58 740

ostatné krátkodobé	603 268	983 326	575 518
rezervy	58 594	57 449	58 362
bežné bankové úvery	935 024	851 983	835 323

Bežné bankové úvery PD Važec k 31.12.2020 predstavovali:

- kontokorent VÚB 391 943 Eur,
- kontokorent TB 98 549 Eur,

• Čistý pracovný kapitál

V nasledujúcej tabuľke zobrazujeme čistý pracovný kapitál PD Važec za roky 2018 – 2020
Čistý pracovný kapitál predstavuje majetok družstva po odpočítaní jeho záväzkov.

Krátkodobé zdroje

názov	2018	2019	2020
zásoby	1 597 426	1 563 357	1 662 683
krátk. pohľ.z obch.st	260 816	153 274	151 174
kr.daňové pohľ.a dot	768 643	404 982	269 142
iné kr.pohľ	439	6 355	2 973
finančné účty	15 893	4 038	8 399
krátk.záv. Z obch.st	-424 267	-508 319	-528 588
záv.voči zamestn	-44 485	-48 440	-43 428
záv.voči soc poist	-38 891	-68 728	-38 412

kr.daňové záv.	-8 486	-22 217	-20 328
kr.iné záv. (Leas.pôž.)	-976 946	-1 088 770	-1 553 059
kr.záv voči spol. zdr.	-160 741	-156 401	-155 206
záv.voči Luky	-60 000	-60 000	-60 000
bežné bank úvery	-935 024	-851 983	- 835 323
Suma	-64 217	- 672 852	-1 139 973

Dlhodobé zdroje

	2018	2019	2020
neobežný majetok	6 410 821	6 321 265	5 984 143
Zákl.imanie	-436 831	-436 831	-436 831
kapitálové fondy	-1 588 242	-1 588 242	-1 588 242
rezervné fondy	-1 411 543	-1 411 543	-1 411 543
strata min.rokov	405 357	538 744	1 018 634
strata bežného roka	133 388	342 374	345 543
dlh.záv. Ost. (leas...)	-204 491	-167 248	-120 442
záväzky zo soc.fondu	-39 303	-38 653	-38 253
odložený daň.závazok	-279 549	-323 784	-291 331
dlhodobé bank.úvery	-1 336 825	-1 047 206	-906 876
suma	1 652 782	3 236 082	2 554 802

• Výnosy

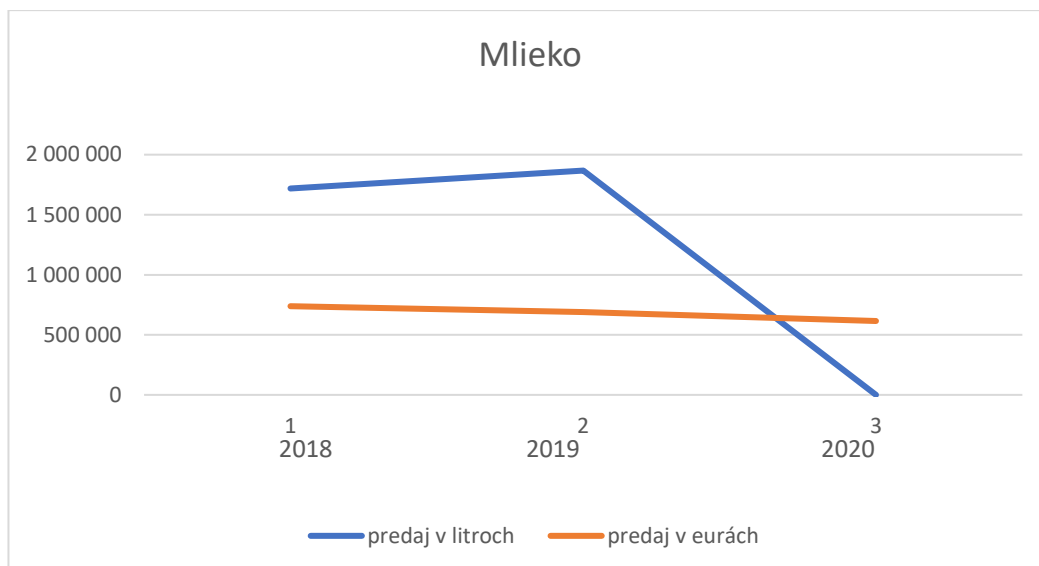
Rozhodujúce pre poľnohospodárov je vývoj cenových hladín poľnohospodárskych komodít, ktoré ovplyvňujú ich tržby a celkové príjmy

MLIEKO

Tržby za predaj kravského mlieka v PD Važec tvoria najdôležitejšiu zložku príjmu hotovostných financií. Tržby za mlieko predstavujú takmer 42 % všetkých tržieb družstva. Ceny na trhu za nákup surového kravského mlieka od poľnohospodárskych družstiev sa od roku 2018 medzimesačne znižujú a nákupné ceny mlieka už nepokrývajú náklady na jeho výrobu. V nasledujúcej tabuľke a grafe zobrazujeme pohyb predaja mlieka PD Važec v litroch, eurách a vývoj ceny mlieka za 1 liter.

Mlieko

	2018	2019	2020
predaj v litroch	1 718 543	1 867 721	1 690 115
predaj v eurách	738 413	689 178	615 766
prepočet ceny na 1 l mlieka	0,4299	0,3689	0,3643

Z uvedených ukazovateľov vidíme, že cena za liter mlieka oproti minulým obdobiam klesá. Celkovo PD Važec za predaj kravského mlieka aj v prípade, žeby sa neznížilo množstvo predaného mlieka oproti minulému obdobiu, inkasovalo by nižšie tržby ako mohlo očakávať z predaného množstva.

V nasledujúcej tabuľke uvádzame prehľad zložiek čistého obratu v PD Važec za roky 2018 – 2020

Čistý obrat 2018 - 2020

	2018	2019	2020
mlieko	738 414	689 178	615 766
syrové výrobky	267 524	265 812	287 462
mäso	87 014	202 234	251 603
rastlinná výroba a zemiaky	13 255	24 640	29 528
živočíšna výroba a zmena stavu	657 428	387 757	532 221
služby a ostatné tržby	155 957	59 599	59 354
tovar bufet	112 639	196 013	233 888
spolu	1 960 679	1 824 187	2 009 822

Najväčšiu zložku tržieb v roku 2020, ako aj minulé roky, predstavovali tržby za predaj kravského mlieka, (31 % z čistého obratu).

Tržby za predaj mlieka v roku 2020 sa oproti roku 2019 znížili o 73 412 Eur hlavne z dôvodu zníženia predaja množstva mlieka o 177 606 litrov.

Tržby z bitúнку za rok 2020 vzrástli o 49 369 Eur. Predaj mäsa sa už dobre etabloval na trhu.

Rastlinná výroba v roku 2020 predala vlastné zemiaky a iné produkty v hodnote 29 528 Eur

Tržby zo živočíšnej výroby a predaja zvierat v roku 2020 oproti roku 2019 veľmi nezmenili. Prioritou PD je odovzdávanie zvierat do vlastného bitúnku. Iba vyradené kusy idú na predaj.

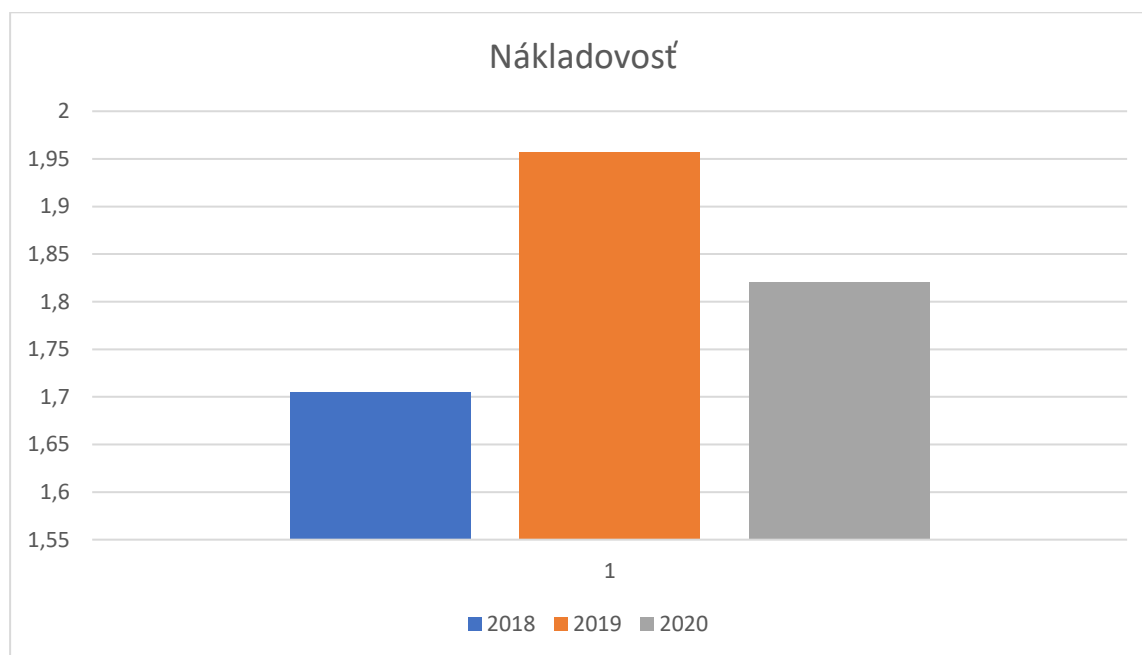
Tržby za predaj tovaru v bufete v roku 2020 oproti roku 2019 vzrástli o 37 875 Eur.

- **Náklady**

Na zabezpečenie plynulej prevádzky, družstvu vznikajú nevyhnutné a iné potrebné náklady. Nákladovosť k čistému obratu v roku 2020 oproti roku 2019 klesla o 7 %.

nákladovosť k čistému obratu 2018 -2020

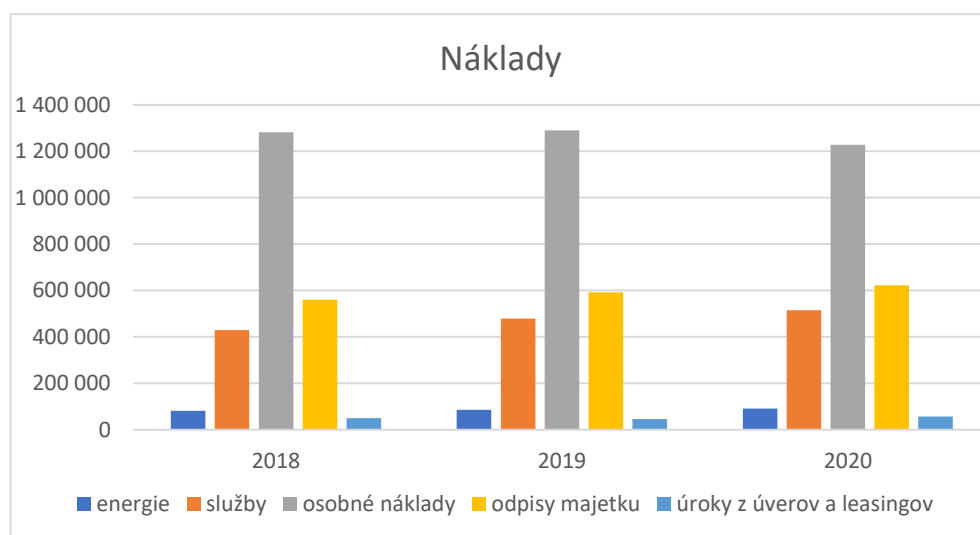
	2018	2019	2020
nákladovosť	1,7046	1,9573	1,8209
náklady	3 342 093	3 570 503	3 659 780
čistý obrat	1 960 679	1 824 187	2 009 822

V nasledujúcej tabuľke a grafe uvádzame vývoj vybraných položiek nákladov za roky 2018 – 2020

Náklady 2018 - 2020

	2018	2019	2020
náklady na prevádzku spolu	3 283 214	3 517 713	3 596 304
z toho:			
energie	81 469	85 406	91 376
služby	429 327	478 813	515 428
osobné náklady	1 282 133	1 290 909	1 227 862
odpisy majetku	561 127	592 512	622 871
finančné náklady spolu	58 879	52 808	63 476
z toho:			
úroky z úveru, pôžičiek a leasingov	49 782	45 227	56 293

Náklady na prevádzku družstva za rok 2020 oproti roku 2019 vzrástli o 78 591 Eur.

Najväčšiu položku zo všetkých nákladov predstavujú osobné náklady.

V roku 2020 predstavovali 34 % z prevádzkových nákladov.

Osobné náklady v roku 2020 oproti roku 2019 klesli o 63 047 Eur.

Na nákup služieb družstvo v roku 2020 oproti roku 2019 vynaložilo viac o 36 615 Eur.

Náklady na úroky z úverov a leasingov vynaložilo družstvo v roku 2020 oproti roku 2019 o 11 066 Eur viac.

1.9. Stav finančnej situácie PD Važec

- **Ukazovatele výnosnosti**

Zhoršenie ukazovateľov výnosnosti vychádza z prehĺbenia straty. Strata v roku 2020 oproti roku 2019 je vyššia o 79 857 Eur.

Ukazovatele výnosnosti

	2018	2019	2020
EBITDA	480 163	335 495	327 041

- **Návrh na rozdelenie zisku**

Členská schôdza konaná 1.8.2020 schválila návrh na preúčtovanie straty z roku 2019, v plnej výške 342 374 Eur preúčtovať na neuhradenú stratu minulých rokov.

Vedenie spoločnosti predloží návrh na preúčtovanie straty z roku 2020 v plnej výške 345 543 Eur preúčtovať na neuhradenú stratu minulých rokov na schválenie členskej schôdzy.

1.10. Udalosti, ktoré nastali po skončení účtovného obdobia

Po 31. decembri 2020 nenastali také udalosti, ktoré by si vyžadovali zverejnenie alebo vykázanie v účtovnej závierke alebo vo výročnej správe za rok 2020.

1.11. Konsolidovaná účtovná závierka

Poľnohospodárske družstvo Važec je materskou účtovnou jednotkou pre spoločnosť BPS Važec s r.o. a nemá povinnosť zostavovať konsolidovanú účtovnú závierku. Podmienky pre zostavenie konsolidovanej účtovnej závierky neboli splnené, na základe individuálnej účtovnej závierky PD Važec a individuálnej účtovnej závierky BPS Važec, nedosiahla celková suma majetku 24 miliónov Eur, čistý obrat nebol vyšší ako 48 miliónov Eur a priemerný prepočítaný počet zamestnancov za účtovné obdobie nepresiahol 250, z toho dôvodu družstvo konsolidovanú účtovnú závierku nezostavuje.

2. Predpokladaný budúci vývoj

Podľa finančných predpovedí na rok 2021 vieme, že ceny energií, komodít i služieb budú rásť.

Náklady na zamestnancov budú v roku 2021 vyššie, nielen z dôvodu zvyšovania minimálnej mzdy ale aj povinných príplatkov a iných povinných platieb ako príspevok na rekreáciu, kúpeľnú liečbu a podobne.

Nákupná cena za liter kravského mlieka od poľnohospodárov zostane v roku 2021 na úrovni roka 2020.

Podľa analýz Slovenského hydrometeorologického ústavu sa každým rokom otepľuje a zrážok ubúda alebo sú veľmi nárazové a výdatné. To so sebou následne prináša sucho, ktoré nám bude vyprázdňovať studne a znižovať úrodu alebo záplavy. V každom prípade to prinesie väčšie riziko pre poľnohospodárstvo.

Podľa jednoduchej prognózy, testov a z finančných ukazovateľov dosiahnutých v PD Važec, vid' nasledujúca tabuľka, vidíme, že družstvo má zhoršujúce finančné ukazovatele a zvyšujúce sa finančné problémy.

	2018	2019	2020
Altmanovo Z - score	0,23	0,1	-0,12
Index bonity	-0,1	-0,81	-1,09
Tafflerov model	0,09	0,05	0,06

V roku 2020 sa PD Važec zameria na zlepšenie finančnej situácie a finančných ukazovateľov družstva a na zefektívnenie svojej výroby.

V nasledujúcich rokoch sa bude PD Važec zameriavať na predchádzanie problémov, ktoré všeobecne hrozia z klimatických zmien, skleníkových efektov, z nedostatku vody, z globálneho otepľovania a všeobecnej hrozby sucha. Bude pripravovať opatrenia pre zmiernenie dopadu uvádzaných faktorov na poľnohospodársku výrobu a na ochranu svojich zamestnancov.

3. Vplyv činnosti družstva na životné prostredie

Poľnohospodárstvo zaberá v krajinách EÚ najviac pôdy a ostáva jedným z najdôležitejších hospodárskych odvetví. Štúdia nemeckej Federálnej agentúry pre životné prostredie (UBA) však naznačuje, že takto intenzívne poľnohospodárstvo výrazne škodí životnému prostrediu.

Jedným z najkontroverznejších problémov poľnohospodárstva sú práve emisie skleníkových plynov. Vedci dlhodobo naznačujú, že využívanie úrodných planín, výrub lesov, narastajúca spotreba hnojív ale aj kultivácia zeme a chov zvierat produkujú nadmerné množstvo emisií, tiež upozorňujú na negatívny vplyv používania pesticídov a umelých hnojív na človeka a upozorňujú aj na menej známe vplyvy, ako napríklad hromadný chov zvierat.

Okrem znečistenia poľnohospodárstvo ohrozuje aj biodiverzitu, pretože zaťažuje životné prostredie dusíkom, fosforom a ťažkými kovmi. Viaceré pesticídy navyše zabíjajú nie len parazitický hmyz, ale aj ten užitočný, ako sú napríklad včely. Ďalším negatívnym dôsledkom industrializovaného poľnohospodárstva je úbytok viacerých druhov cicavcov a vtáctva, ktorí v dôsledku ľudskej činnosti stratili prirodzené potravinové zdroje, a výskyt náhlych intenzívnych búrkových zrážok v kombinácii s dlhšími obdobiami sucha výrazne vplýva na vznik erózie

Na strane druhej, poľnohospodárstvo a príroda prehlbujú svoj vzájomný vplyv. Poľnohospodárstvo po celé stáročia prispievalo k vytváraniu a udržiavaniu celej škály hodnotných prirodzených biotopov, ktoré sú domovom pre množstvo voľne žijúcich živočíchov a divo rastúcich rastlín. Poľnohospodárstvo tiež podporuje rôznorodú vidiecku komunitu, ktorá

nie je len základným aktívom európskej kultúry, ale hrá nezastupiteľnú úlohu aj pri ochrane životného prostredia.

Jedno z najdôležitejších agro - environmentálnych opatrení vo vzťahu k ochrane životného prostredia je rozvoj ekologickej poľnohospodárskej výroby. Poľnohospodárstvo sa podieľa na zachytoch oxidu uhličitého a jeho následnom ukladaní vo forme organického uhlíka v pôde

Najväčšie výzvy životného prostredia na Slovensku na základe medzinárodného porovnania predstavujú nakladanie s odpadom, kvalita ovzdušia a lesy.

Zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy ustanovuje ochranu vlastností a funkcií poľnohospodárskej pôdy a zabezpečenie jej trvalo udržateľné využívanie.

V SR je každý povinný, predovšetkým opatreniami priamo pri zdroji, predchádzať znečisťovaniu alebo poškodzovaniu životného prostredia a minimalizovať nepriaznivé dôsledky svojej činnosti na životné prostredie.

Naša spoločnosť spĺňa všetky legislatívne požiadavky vplyvajúce na odpadové hospodárstvo, vedie záznamy o nakladaní s odpadom, aktuálny stav odpadového hospodárstva o pôvode odpadu s informáciou o druhu a množstve za určené obdobie.

- **Nebezpečný odpad** – sa zbiera podľa potreby a je odváňaný na jeho ďalšie využitie, resp. zneškodnenie - NO u pôvodcu podľa § 97, ods.1, písm. g zákona č.79/2015 Z. z. o odpadoch. Dňa 04.08.2016 udelený súhlas číslo : OU-LM-OSZP-2016/08132-003 PM. Súhlas vydaný na päť rokov.
- **Živočíšne vedľajšie produkty** - odvoz a likvidáciu zabezpečuje zmluvný externý dodávateľ
- **Ostatný odpad** – je zbieraný do vlastných nádob a odvoz je zabezpečený vlastnou dopravou na skládku odpadu – TOS s.r.o
- **Živočíšne vedľajšie produkty kategórie 3 (kuchynský odpad)** - odvoz a likvidáciu zabezpečuje zmluvný dodávateľ Espik Group s.r.o.
- **Obalový materiál** - plnenie záväzných limitov zhodnocovania a recyklácie odpadov z obalov zabezpečuje NATUR-PACK, a.s.
- **OVZDUŠIE** – v PD Važec sú dva hlavné zdroje znečisťovania ovzdušia a to chov hospodárskych zvierat a plynová kotolňa. Prevádzka družstva je umiestnená v okrajovej časti obce, mimo územia s obytnou funkciou, obyvatelia nie sú obťažovaní zápachom, družstvo má dobré podmienky na rozptyl emisií a zachovanie súčasnej kvality ovzdušia v danej lokalite. Pri prevádzkovaní technologických činností bitúнку a syrárne, pri ktorých vznikajú pachové látky do uzavretých priestorov, nie je zhoršujúcim príspevkom k súčasnej úrovni registrovateľného zápachu.
- **VODA** - PD Važec odoberá podzemnú vodu v zmysle vodného zákona č.364/2004 Z.z. Znečistenie povrchovej vody spôsobuje sústreďovanie splaškovej vody v žumpách, skládka odpadu. Spotreba vody je zabezpečená dvoma studňami a vodovodnou prípojkou, ktorá zásobuje prevádzku pitnou vodou
- **Pôda** – PD rešpektuje normy o dobrých poľnohospodárskych a environmentálnych podmienkach, vzťahujúcich sa na ochranu pôdy pred eróziou a zachovanie pôdnej organickej hmoty a pôdnej štruktúry. Na kontaminácii našej pôdy sa podieľajú skládky živočíšneho odpadu a emisie z dopravných prostriedkov a poľnohospodárskych strojov a to minimálne.

Cieľom PD Važec pre posudzovanie vplyvov na životné prostredie je nielen identifikovať významné vplyvy, ale nájsť k nim aj prijateľné riešenie, ktorými sa vybrané javy ochránia, alebo zmiernia dopady na ne. Naša spoločnosť má rad bezpečnostných a protipožiarnych opatrení

vyplývajúcich, zo všeobecne záväzných právnych predpisov a technických noriem, aby pomohla zamedziť vzniku neštandardných stavov, ktoré by predstavovali zdroj ohrozenia pre životné a pracovné prostredie.

4. Vplyv činnosti družstva na zamestnanosť

Zamestnanosť v poľnohospodárstve má dlhodobu klesajúcu tendenciu. Reštitúcia majetku, transformácia družstiev a zmena agrárnej politiky, ale aj . meniaci sa vzdelanostná štruktúra mali na zamestnanosť v poľnohospodárstve určitý vplyv a poľnohospodárstvo sa usiluje o vytvorenie lepších pracovných príležitostí spojených s technologickými inováciami, vyššou produktivitou a vyššími mzdami, ktoré sú náročnejšie na zručnosti a znalosti zamestnancov.

V PD Važec pri prevádzke rôznorodých činností je potrebné členenie zamestnancov do viacerých oddelení, kvalifikačných skupín, pracovných kategórií a podobne. Správna organizačná štruktúra a správny výber vedúcich zamestnancov, ktorí majú potrebné odborné znalosti a osobné predpoklady nie sú zodpovednosť za svoje rozhodnutia, by malo zabezpečiť efektívne fungovanie spoločnosti

Na základe druhu vykonávanej práce, kvalifikácie, funkcie, PD Važec v roku 2020 zamestnávalo priemerne 75 osôb a to :

Robotníci v rastlinnej výrobe	3
Robotníci v živočíšnej výrobe	24
Remeselníci a opravári	15
Ostatní robotníci	7
Vedúci, technickí a adm. pracovníci	14
Ostatní, údržbári, upratovačky	2
Počet osôb pracujúcich na dohodu	10

Z uvedeného stavu bolo 32 žien, 7 pracovníci do 24 rokov veku, 31 pracovníkov 50 a viac rokov veku, 10 pracovníkov s absolvovanou vysokou školou II. stupňa.

5. Záver

V roku 2020 PD Važec zamestnávalo 75 osôb. Obhospodarovalo 1879,2 ha poľnohospodárskej pôdy, z toho 472,41 ha bola zberová plocha. Vyprodukovalo 812,11 t obilnín a 26,83 t konzumných zemiakov.

Družstvo v roku 2020 chovalo 1132 kusov hovädzieho dobytku, z toho 364 kusov dojnic. Vyprodukovalo 2 015 tis. litrov kravského mlieka, z toho na predaj bolo dané 1 690,1 tis. litrov kravského mlieka.

Okrem hovädzieho dobytku družstvo chovalo 1 029 kusov oviec, z toho bolo 636 bahníc. Družstvo z uvedeného stavu oviec vyprodukovalo 49 645 litrov ovčieho mlieka.

Syráreň v roku 2020 spracovala 228 206 litrov kravského mlieka a 49 645 litrov ovčieho mlieka, za syrové výrobky družstvo získalo 287 462 Eur z čistého obrátu.

V roku 2020 bitúnok vyrobil 251 602 Eur z čistého obrátu.

Čistý obrát družstva PD Važec v roku 2020 oproti minulému roku vzrástol o 185 635 Eur.

Družstvo v roku 2020 investovalo do stavby IGLU pre teľatá 17 039 Eur, do modernizácie účtovného softweru 16 822 Eur, do projektu na vybudovanie vlastnej mliekarne 47 647 Eur, do dopravných prostriedkov 71 436 Eur, do nákupu zvierat 11 200 Eur.

Stav krátkodobého majetku k 31.12.2020 bol nasledovný, zvýšil sa stav zásob o 99 326 Eur oproti minulému roku a znížil sa stav pohľadávok z obchodného styku oproti minulému roku o 141 322 Eur.

Okrem krátkodobých finančných problémov, ktoré nastali v roku 2020, družstvo bude musieť čeliť aj problémom rapídne rastúcim prevádzkovým nákladom, nákladom na zamestnávanie, nákladom na propagáciu a predaj svojich výrobkov, rastúcim nákladom na poistenie majetku.

V budúcich rokoch PD Važec neplánuje rozsiahle investície do stavieb a technológií ako minulé roky, ale sústreďí sa na efektívne využitie majetku, na vytvorenie dobrých podmienok pre pracovnú silu a dobrú sociálnu politiku pre svojich zamestnancov, aby tak družstvo vytvorilo lepšiu kvalitu svojich bio výrobkov a stalo sa silným konkurenčným partnerom v SR. Družstvo sa v ďalších rokoch bude zaoberať určovaním správnych cien svojich výrobkov na trhu, vývojom cien kravského mlieka, zrýchlením obrátov svojich zásob, pohľadávok, záväzkov a zvyšovaním predaja svojich výrobkov.

V ďalších rokoch, bude PD Važec prijímať aj rozhodnutia na opatrenia voči globálnym hrozbám, aby eliminovalo riziká sucha a horúčav a zabezpečila plynulý chod a rozvoj poľnohospodárskej výroby.